

**ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК
МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ**

*матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
м. Київ, 20 квітня 2021 року*

*Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат,
цифр, прізвищ тощо
несуть автори.*

**ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО
ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ
СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ**

матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

м. Київ, 20 квітня 2021 року

Підписано до друку 22.04.2021. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 14,41. Тираж 150. Замовлення № 0521-129
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.
Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

УДК 323.2(063)
Г 87

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського регіонального центру
Національної академії правових наук України
24 квітня 2021 року, протокол № 4*

Редакційна колегія:

*О. Л. Богінч, М. М. Великанова, А. Б. Гриняк, І. В. Зуб, О. О. Кот, Н. М. Оніщенко,
М. Д. Пленюк, С. О. Сунєгін, А. С. Самородов, О. О. Томкіна*

Відповідальний редактор: Н. М. Оніщенко

Г 87 **Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави:**
матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 квітня 2021 р.).
Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 248 с.

ISBN 978-966-992-485-8

20 квітня 2021 року у Київському регіональному центрі НАПрН України проведено Міжнародну науково-практичну конференцію, в якій прийняли участь науковці, викладачі, аспіранти, та працівники з практичним досвідом роботи.

До збірника увійшли тези доповідей і повідомлень учених, практикуючих юристів, представників судових органів, а також аспірантів, здобувачів та студентів.

Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, студентам, аспірантам, докторантам, суддям, адвокатам, нотаріусам та всім, хто цікавиться актуальними питаннями розвитку громадянського суспільства держави Україна.

УДК 323.2(063)

ISBN 978-966-992-485-8

© Київський регіональний центр
Національної академії правових наук України, 2021
© автори, 2021

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА, ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Порушення законів логіки та їхній вплив на втілення гендерної рівності в Україні: законодавчі колізії Андрусяк І. П.	9
Проблеми взаємозв'язку права та моралі в умовах формування інформаційного суспільства Бабик М. К.	13
Гендерна комунікація як чинник модернізації сучасної держави Боброва Ю. Ю.	17
Соціальний конфлікт в громадянському суспільстві: особливості та шляхи подолання Бобровник С. В.	21
Юридична відповідальність держави перед громадянським суспільством – вимога дня Богініч О. Л.	26
Потенціал деонтологічної науки у контексті взаємодії громадянського суспільства та держави Булкат М. С.	30
Діалог громадянського суспільства та держави як необхідний крок на шляху до її модернізації Варич О.Г.	33
Щодо типів правового регулювання гендерних відносин Голуб О. А.	36
Правосуддя на українських землях у складі Російської Імперії Горецький О. В.	38
Громадянське суспільство як чинник сучасного правоутворення Дідич Т. О.	42
Концепт громадянського суспільства крізь призму судової практики Задорожня Г. В., Задорожний Ю. А.	46
Сучасні форми взаємодії громадянського суспільства та судової влади в Україні Камінська І. В.	50

Етична норма в діяльності інститутів громадянського суспільства Кобан О. Г.	55
Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави. проблеми впливу права на становлення демократії в Україні Корж І. Ф.	59
Громадські професійні об'єднання як третій сектор у системі інституцій громадянського суспільства Костицький В. В.	64
Цифрова економіка і громадянське суспільство: точки дотику Кохановська О. В.	68
Вплив сімейних цінностей на формування громадянського суспільства Красицька Л. В.	71
Правовий захист інтересів держави: деякі теоретичні питання Кубко А. Є.	74
Громадськість як складова здійснення публічної влади: теоретико-правове осмислення Магновський І. Й.	79
Правова комунікація влади та громадянського суспільства Макеева О. М.	83
Значення судового прецеденту у правовій системі України Мельник А. М.	86
Громадянське суспільство: реалії та зміни Онщенко Н. М.	89
Сутнісні та змістовні виміри громадського контролю Пархоменко Н. М.	94
Довіра як базова цінність громадянського суспільства Пленюк М. Д.	98
Формування громадянських компетентностей у молоді Романишин Н. Ю.	101
Майданик О. В.	101
Переваги і недоліки впливу інститутів громадянського суспільства на законодавчий процес Сергєєв К. О.	103

Гендерно-чутлива політика як ознака сучасного демократичного розвитку Силантьєва І. В.	106
Врахування особливостей правосуб'єктності громадянського суспільства та держави – одна із умов успішних реформ Січевлюк В. А.	109
Права і свободи людини: трансгресія змісту та її вплив на розвиток громадянського суспільства Сунегін С. О.	113
Специфіка громадянського суспільства в країнах Східної та Південно-Східної Азії Тимошенко В. І.	117
 НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО, ФІНАНСОВЕ ПРАВО	
Громадянське суспільство і адміністративне право в умовах сучасних змін і викликів Андрійко О. Ф.	121
Характеристика міжнародних стандартів у сфері демократії участі Ганжук О. А.	125
До питання про публічне адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору України Гулак О. В.	128
Тенденції розвитку кібернетичної функції держави Діордіца І. В.	132
Становлення громадянського суспільства і реформування конституції Єдаменко С. В.	136
Забезпечення правомірної обробки біометричних даних в діяльності Національної поліції як умова ефективного розвитку громадянського суспільства в Україні: деякі нормативні та доктринальні аспекти Заярний О. А.	139
Щодо сутності та засад діяльності тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України Зозуля О. І.	143

Народовладдя та надзвичайні правові режими (в умовах протидії пандемії коронавірусу COVID 19) Кузніченко С. О.	147
Теоретичний аналіз конституційно-правового конфлікту в системі процесуальних правовідносин через призму судової практики Луцький Р. П.	151
Вплив відкритості місцевої влади на спроможність громади Омельчук О. І.	155
Конституційний суд України і громадянське суспільство: розвиток механізму взаємодії у сучасних умовах Томкіна О. О.	158
Правові засади громадського контролю у сфері вищої освіти Уложенко В. М.	162
Правові засади взаємодії Національного банку України з громадськістю Фукс Н. А.	167
Цифрова трансформація публічного управління в Україні Чалабієва М. Р.	171
Щодо питання методології наукових досліджень мовної політики в Україні Ялова О. В.	173
 НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Економічна ефективність та справедливість як прийоми раціоналістичного праворозуміння Великанова М. М.	178
Окремі ідеї щодо оновлення загальних положень про зобов'язання Цивільного Кодексу України Гриняк А. Б.	181
До питання про сутність охоронного правовідношення, що забезпечує захист цивільного права Гуйван П. Д.	184
Види алеаторних договорів за цивільним кодексом Франції Долинська М. С.	188

Гиг-контракт: до питання про природу договору Зуб І. В.	192
Шляхи розвитку соціального партнерства в Україні Костюченко О. Є.	195
Оновлення цивільного кодексу України як передумова розвитку громадянського суспільства Кот О. О.	199
Загальна характеристика медіації як способу врегулювання сімейно-правових спорів Широковська О. О.	202
 НАПРЯМ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО, ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПРАВО	
Сучасні засади формування екологічної держави в Україні Краснова М. В.	206
Участь громадських об'єднань у державному регулюванні сфери безпечності та якості промислової продукції Смерницький Д. В.	210
 НАПРЯМ 5. КРИМІНАЛЬНЕ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛІСТИКА, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Причетність до кримінального правопорушення – кримінально-правовий інститут Беніцький А. С.	214
Особливості процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків Беспалько І. Л.	216
Культурологічний напрям підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні Голіна В. В.	220
Перспективи модернізації процесуальних повноважень митних органів у протидії контрабанді Дорофєєва Л. М.	223

Проблеми використання терміну «каліцтво статевих органів» у проєкті та Кримінальному кодексі України Катеринчук К. В.	227
Проблеми ефективності застосування запобіжних заходів в кримінальному провадженні Назаров В. В.	229
Щодо окремих питань правового регулювання обмеження права на таємницю кореспонденції Рудей В. С.	232
Експертні можливості встановлення часу смерті шляхом визначення комах та їх останків, знайдених на трупі Саїнчин О. С.	235
Національне багатство України: кримінологічний погляд Шакун В. І.	238
Основи застосування знань психології в ході допиту неповнолітнього підозрюваного прокурором Юрченко В. В.	243

ГРОМАДСЬКІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ

Магновський І. Й.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та філософії права факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Проблема участі громадськості у здійсненні публічної влади обумовлена

державотворчими процесами в Україні, які відбуваються під впливом неоднозначних взаємовідносин держави та суспільства, зокрема загостренням ситуації у сфері державотворення і правової культури у зв'язку з активними політичними подіями сучасності, а також суперечливості процесів державного, соціально-економічного і правового розвитку країни на шляху імплементації кращих світових стандартів і злиття у європейську прогресивну спільноту, що у свою чергу потребує подальшого теоретико-правового дослідження і критичного осмислення задля поглиблення демократичних засад державного управління, утвердження принципів громадянського суспільства, домінування прав і свобод людини над усіма іншими явищами, зміцнення правопорядку та національної безпеки й підвищення авторитету на міжнародній арені, породжуючи тим самим актуальність та значимість для трансформаційного періоду розбудови правової держави.

Звісно, участь громадян у здійсненні публічної влади є проявом контролю з боку суспільства за діяльністю посадових осіб та представників влади. Представник теорії партисипаторної демократії Б. Барбер, вагому роль у суспільних відносинах віддавав громадянству, котре розглядав як формування специфічного типу демократичної спільноти, у якій окремі індивіди постають як активні учасники спільного для всіх процесу політичної участі, що на основі взаємної поваги через переговори досягають консенсусу. Бути громадянином, підкреслює вчений, означає брати участь в усвідомленому способі буття, що припускає усвідомлення існування інших осіб і здійснення спільної діяльності разом із ними [1, с. 259]. На думку іншої представниці даної теорії К. Пейтмен, повна участь, має місце лише тоді, коли індивіди, знаходячись у центрі з прийняття рішень, наділені рівними можливостями щодо визначення кінцевого варіанта рішення [2].

В. Б. Ковальчук зауважує, що участь громадян легалізує та легітимує публічну владу. Легальність відбувається шляхом формування представників органів державної та муніципальної влади. Легітимність відображає довіру до публічної влади. Відповідно до такого розуміння легітимності, народ є реальним носієм влади і лише він наділений правом вибирати форму здійснення народовладдя, визначати принципи функціонування державної влади, забезпечувати контроль за її діяльністю і, врешті-решт, змінювати владу, яка втратила свою легітимність [3, с. 230–231].

У свою чергу С. Г. Серьогіна додає, що інститут участі громадян у здійсненні публічної влади забезпечує демократичну легітимність публічної влади. Для публічної влади одним із найважливіших чинників її функціонування є легітимність як фактор довіри громадян та елемент стабільності у здійсненні публічно-владних функцій. Найбільш надійним джерелом легітимації державної влади вчені не даремно називають участь громадян в управлінні, що створює відчуття причетності людей до політики, яка здійснюється владою, дозволяє людям відчувати себе певною мірою її суб'єктом. Саме тому демократичні режими порівняно з іншими володіють найбільшим потенціалом легітимації [4, с. 169].

Водночас Л. Я. Угрин наполягає, що участь є поняттям, яке визначає міру залучення громадян до процесів політичного життя, будь-які вияви та форми активності, дії, через які громадяни намагаються впливати на уряд, владні інститути, на результати функціонування політичної системи загалом [5, с. 455].

Інститут участі громадян у здійсненні публічної влади, наголошує А. І. Кохан, допомагає встановити зв'язок держави з громадськістю, публічний діалог, партнерські відносини органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, сприяє підвищенню ефективності механізму залучення громадськості до розроблення та реалізації державної політики – саме від вирішення цих питань залежатимуть усі подальші дії влади [6].

У цьому контексті В. М. Скрипнюк підсумовує, що демократична держава і громадянське суспільство взаємодіють у такий спосіб, де громадяни мають можливість не просто періодично висловлювати свою волю та артикулювати власні інтереси, але й виступають постійним джерелом легітимації публічної влади, внаслідок чого держава отримує та зберігає свій демократизм [7, с. 45].

І що головне, констатує Т. О. Ольхова, контрольна діяльність громадськості не повинна мати періодичного характеру. Контроль – повсякденна, необхідна діяльність творчого характеру, без контролю немислиме управління [8, с. 169].

Соціальна активність особистості зумовлена умовами життя, які визначають потреби й інтереси суспільства, соціальної групи, особистості. Теоретик права В. В. Оксамитний стверджує, що соціально-правова активність особистості – це насамперед ініціативна поведінка, яка може стати та нерідко стає вагомим чинником змін у самій правовій системі. Відтак соціально-правова активність визначається високим рівнем правосвідомості, глибокою правовою переконаністю, свідомо взятою на себе здатністю використовувати надані правом можливості, творчо керуватися ними у своїй повсякденній поведінці [170, с. 469–470]. До ініціативності, як ознаки активності, науковці також додають цілеспрямованість, законність, енерговитратність [9, с. 482–483], творчий характер, корисність, моральну узгодженість з правом [10, с. 324].

В. І. Червонюк доречно говорить про правову активність (вид соціальної активності) як відображення двох взаємопов'язаних процесів: сприйняття права, набуття необхідних для правової життєдіяльності системи якостей та вплив соціального суб'єкта за допомогою активності, що реалізується, на правове середовище. У стислому вигляді поняття правової активності розглядається як сприйняття права та згідні з ним дії [11, с. 668–669]. Отже, активність громадянин сприяє захисту власних законних інтересів, активізує та посилює обізнаність у публічно-державному та правовому житті, підвищує та примножує рівень правосвідомості громадян.

Український теоретик О. В. Петришин вказує на сутність права, яке має розглядатись у безпосередньому зв'язку з процесами соціалізації індивідів, демократизації політичного життя, активною участю громадян у процесі нормотворчості, зокрема з виявленням необхідності регулювання певних суспільних відносин, формуванням соціальних очікувань щодо спрямованості та змісту їх регламентації, обговоренням проектів законів та інших нормативно-правових актів і внесенням до них пропозицій, залученням громадськості до процесу реалізації й оцінки ефективності законодавства [12].

На сьогодні, констатують дослідники, недостатньо розробленим і таким, що потребує правового врегулювання є механізм соціального партнерства між інститутами громадянського суспільства та державою. Для цього необхідний більш широкий правовий підхід, чітке визначення стратегічних і тактичних завдань державної політики щодо формування у громадськості політичної свідомості та громадянської активності [13, с. 16].

Таким чином, залучення громадськості у здійсненні публічної влади підвищує рівень обізнаності громадян, формує належний рівень правової культури та сприяє налагодженню консенсусу між приватними і державними інтересами, між владою та особою, є

надійним способом демократичного громадського контролю за публічною владою та засобом консолідації громадянського суспільства, виступає вагомим чинником відкритості й ефективності державно-владної діяльності, а звідси й дієвих рішень, що становлять основу народовладдя і прокладають шлях до розвитку демократичної, правової держави та створення належного рівня соціального середовища в якому перебуває людина – громадянин країни.

Література:

1. Барбер Б. Сильна демократія: політика учасницького типу. Демократія : антологія / упоряд. О. Проценко. Київ : Смолоскип, 2005. С. 254–262.
2. Stoker G. Governance as theory: five propositions / *International Social Science Journal*. Electronic resource. 1998. Vol. 50, iss. 155. March.
3. Ковальчук В. Б. Легітимність державної влади в правовій теорії та державно-правовій практиці : монографія. Київ : Логос, 2011. 392 с.
4. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики : монографія. Харків : Право, 2011. 765 с.
5. Політична наука. Словник: категорії, поняття і терміни / Б. Кухта, А. Романюк, Л. Старицька та ін. Львів : Кальварія, 2003. 500 с.
6. Кохан А.І. Державна комунікативна політика – механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні. *Вісник НАДУ «Державне управління: теорія та практика»*. 2011. № 1. С. 2–8.
7. Скрипнюк В. М. Громадянин, суспільство, держава: політична участь як механізм демократичної легітимації влади. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2013. № 1/2. С. 44–51.
8. Ольхова Т. О. Загальнотеоретичні підходи до контрольно-наглядової функції держави. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 163–169.
9. Теория государства и права / под ред. В. К. Бабаева. Москва : Юрист, 1999. 592 с.
10. Морозова Л. А. Теория государства и права : учебник. Москва : Юрист, 2002. 414 с.
11. Червонюк В. И. Теория государства и права : ученик. Москва : ИНФРА-М, 2006. 704 с.
12. Петришин О. В. Конфлікт та співробітництво як соціальне середовище права. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 3 (38). С. 24–34.
13. Участь громадськості в політичних процесах: корені трави – 3 / упоряд. : Г. О. Усатенко, О. В. Боронь. Київ : Агентство «Україна», 2005. 352 с.